

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

מועד קטן - י"ז

1. תלמיד שנידה לכבוד עצמו נידוי נידוי. וצורבא דרבנן עושה דין לעצמו בדבר הברור לו שהצדק עמו. מהו המעשה שלמדנו בענין נידוי של ת"ח? מעשה בת"ח שיצאו עליו שמועות רעות. הסתפק רב יהודה אם לנדותו, אמר לו רבב"ח בשם ר' יוחנן 'אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיהו ואם לא אל יבקשו' ונידהו רב יהודה. כשחלה רב יהודה, הגיעו החכמים לבקרו, ואף המנודה הגיע, ראה את רב יהודה מחייך ומשום שעתיד ליתן דין וחשבון, ונזכר שאפילו לאדם חשוב כמותו ת"ח לא החניף ונידהו. כשמת רב יהודה אמרו לו שילך אל רבי יהודה נשיאה שרק הוא ובית דינו גדולים כרב יהודה ויכולים להתיר. כשהגיע לר' יהודה נשיאה עיין ר' אמי בדינו וחשב להתירו. עמד ר' שמואל ב"נ ואמר ומה שפחה של בית רבי כשנדתה לא התירו 3 שנים [כשראתה אדם מכה בנו גדול, ומשום שעובר על 'לפני עור' שהבן ישיב לו הכאה] יהודה חברנו עאכ"ו. אמר ר' זירא אם הופיע כאן ר' שמואל ב"נ אחר כמה שנים שלא בא, משמים שלא נתיר. יצא המנודה ובכה צרעה הכישתו באמתו ומת, הביאו גופו למערת החסידים והקיפו נחשים פתח המערה, הביאו למערת הדיינים והתקבל. והטעם כיון שנהג כר' אילעאי שילך למקום שאין מכירין אותו וכו' ואל יתחלל ש"ש בפרהסיא.
2. אלו מעשים ומימרות נוספים למדנו בענין נידוי?
 - א. ריש לקיש שמר פרדס, הגיע אדם אכל תאנים. גער בו ר"ל ולא התייחס, נידהו ר"ל, אמר אותו אדם: אדרבה אתה תהיה מנודה. אם ממון נתחייבתי לך, נידוי מי התחייבתי? בא לבית המדרש, אמרו לו שצודק האדם, וכיון שאינו יודע היכן הוא, לך אצל נשיא ויתיר לך.
 - ב. אב בית דין ססר. באושא התקינו: אין מנדין אלא אומר הכבד ושב בביתך. חזר וסרח מנדין מפני חילול ה'. ריש לקיש: חולק ואין מנדין בפרהסיא.
 - ג. כשהיה צורבא מרבנן מתחייב נידוי, מר זוטרא היה מנדה עצמו תחילה ואח"כ מנדה הת"ח. וכשהגיע לאכסנייתו התיר עצמו ואח"כ התיר הת"ח.
 - ד. ר"פ אמר 'תיתי לי' שלא נידתי צורבא מרבנן מעולם אלא היה נוהג כמו במערבא שרק מלקים אותו ולא מנדים. פירוש 'שמתא' רב: שם מיתה. שמואל: שממה יהיה. הנידוי אינו יוצא לעולם כשומן בתנור ולדעת ר"ל כשם שנכנס ברמ"ח אבריו כך יוצא מרמ"ח אבריו. ולמד מהמילה 'רחם'.
 - ה. כלב אכל נעלי החכמים, ולא ידעו מי האוכל. נידו את האוכל ונתפסה אש בזנב הכלב ושרפוהו.
 - ו. היה אלים שציער צורבא מרבנן, אמר רב יוסף לך נדהו! אמר התלמיד פוחד אני, אמר לו טול כתב שמתא מבית דין, אמר התלמיד כל שכן שאני פוחד. אמר רב יוסף תניח הכתב בכד, בבית הקברות ותקע בכד 1000 'שיפורי' - קולות שופר במשך 40 יום. לבסוף ביום ה-40 התפוצץ הכד ומת האלים. 'שיפורי' שנפרעין ממנו. 'תברא' שברים - שובר בתים גבוהים, שכל מקום שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עוני.
3. נזיר ומצורע העולה מטומאתו לטהרתו מגלחין במועד. הסתפק ר' זירא האם אף כשהיה פנאי לגלח לפני המועד. מה נפשט? מהברייתא כל המותרין לגלח במועד רק אם היה להם פנאי, אבל נזיר ומצורע אע"פ שלא היה פנאי מותרים לגלח - כדי שלא ישהו קורבנותיהן.
4. ברייתא: אבל שנשלמו ימי אבילותו מותר בגילוח בחול המועד. כיצד מדובר שלא יכל לגלח לפני החג?

אין מדובר כשחל שמיני של האבילות בערב הרגל, משא"כ היה יכול לגלח אז, שהרגל מבטל איסורי ה-30.

אין מדובר שהיום השמיני חל בשבת שהיא ערב הרגל, שא"כ היה יכול לגלח בערב שבת כפי שאמר רב חסדא, שהלכה באבא שאול שהרגל מבטל דיני ה-30 אפילו אם היום השביעי בערב הרגל, שמקצת היום ככולו. ומודים חכמים כשחל שמיני, בשבת ערב הרגל שמתר לגלח בער"ש.

אלא מדובר שחל שביעי, בשבת ערב הרגל, שלא יכל לגלח בתוך שבעת ימי האבילות. לתנא בברייתא: מקצת היום ככולו ויום השביעי תחילתו נחשב לשבעה' וסופו ל-30' וממילא אם היה חל בחול היה מותר לו, ומכיון שהיה שבת ונאנס התירו לגלח במועד.

ותנא דמשנתנו סבר: שאסור לגלח כיון שלא אומרים מקצת היום ככולו ולכן אם חל יום שביעי בערב הרגל לא בטל 30 כיון שעדין לא נשלמה השבעה.
5. לתנא בברייתא כהן שנשלמה משמרתו מותר לגלח במועד ותנא במשנתנו לא שנה דין זה, כיצד מדובר ובמה נחלקו?

אין מדובר שהשלים משמרתו בערב הרגל כיון שהיה לו לגלח בערב הרגל.

אלא כגון שחל יום ראשון של הרגל ביום חמישי של המשמרת. לתנא דמשנתנו כיון שבשלושת הרגלים כל המשמרות שוות באימורי רגלים ובחילוק לחם הפנים, לכן במועד נחשב עדין כבתוך משמרתו. לתנא בברייתא את עיקר משמרתו כבר השלים.
6. כל אלו שאמרו מותרין לגלח במועד, מותרין לגלח בימי אבלן. כיצד מתיישב עם הברייתא ששינו 'אסורין'?

ההיתר רק בשתכפוהו אבליו. ואע"פ שכל אדם שתכפוהו אבליו מיקל בתער ומכבס כסותו במים. זה שאירע לו גם אונס, מותר לגלח אפילו כדרכו.

"אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחת" (חגיגה ט)